

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

ในบทนี้จะเป็นการสรุปผลการศึกษา พัฒนาการ และรูปแบบการตั้งถิ่นฐานของชุมชนริม
น้ำบ้านบางแม่หม้าย และนำผลการศึกษาในทุกๆ ด้านมาเป็นแนวทางในการเสนอแนะแนวทาง
การพัฒนา และแก้ไขปัญหาที่มีอยู่ในชุมชนในปัจจุบัน และอนาคต

7.1 พัฒนาการและรูปแบบการตั้งถิ่นฐานของชุมชนริมน้ำบ้านบางแม่หม้าย

จากการศึกษาถึงพัฒนาการ และกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนริมน้ำบ้านบางแม่หม้ายมาใน
ละบทที่ผ่านมา ทำให้ทราบถึงองค์ประกอบที่สำคัญต่างๆ ที่ช่วยส่งเสริมให้เกิดบทบาทของย่านใน
แต่ละช่วงเวลา ซึ่งหากดูจากพัฒนาการของชุมชน ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับชุมชนส่วนใหญ่
จะเป็นไปในลักษณะเปลี่ยนแปลงไปอย่างช้าๆ และค่อยเป็นค่อยไป ทำให้โครงสร้างหลักๆ ของชุม
ชนทั้งทางด้าน กายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม ไม่ถูกกระทบกระเทือนมากนัก ทำให้ยังสามารถที่
จะคงสภาพโครงสร้างของชุมชนที่เป็นเอกลักษณ์ไว้ได้อย่างค่อนข้างสมบูรณ์ ถึงแม้ว่าในช่วงระยะ
เวลาหนึ่งได้มีการพัฒนาเส้นทางคมนาคมทางบก หรือเส้นทางถนนที่ตัดผ่านบริเวณพื้นที่ชุมชน ได้
ส่งผลกระทบต่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เคยเจริญรุ่งเรืองให้ซบเซา และแทบจะหมดบทบาทลง
และเริ่มมีการตั้งถิ่นฐานในรูปแบบใหม่ที่ยึดเส้นทางถนนเป็นหลัก แต่สภาพโดยรวมที่เป็นเอก
ลักษณะของพื้นที่ในปัจจุบันกลับไม่ถูกทำลายลงมากนัก เนื่องการที่ชุมชนลดบทบาททางด้านการ
ค้าลง และกลับสู่การดำเนินชีวิตที่เรียบง่าย และถูกมองข้ามจากนายทุนที่ต้องการจะแสวงหาผล
ประโยชน์จากพื้นที่ ประกอบกับชาวบ้านส่วนใหญ่ยังคงมีค่านิยมที่จะดำเนินชีวิตในรูปแบบดั้งเดิม
ที่เคยมีมา และยังสามารถประยุกต์เอาความเจริญทางด้านต่างๆ ที่เข้ามาสู่ชุมชนมาใช้ในชีวิต
ประจำวันได้อย่างกลมกลืนกับวิถีชีวิตดั้งเดิมที่เคยมีมา ทำให้ชุมชนริมน้ำบ้านบางแม่หม้ายยัง
สามารถที่จะดำรงรักษาเอกลักษณ์ของท้องถิ่นไว้ได้เป็นอย่างดี

การที่ชุมชนริมน้ำบ้านบางแม่หม้ายสามารถที่จะดำรงรักษาเอกลักษณ์ของท้องถิ่นไว้ได้
เป็นอย่างดีจนถึงปัจจุบัน เกิดจากความสัมพันธ์กันระหว่างองค์ประกอบของชุมชนระหว่าง คน กิจ
กรรม และพื้นที่ภายในชุมชน มีความสัมพันธ์และตอบสนองกันเป็นอย่างดี ทำให้ชาวบ้านในพื้นที่
เกิดความเคยชินกับรูปแบบการดำเนินชีวิตในแบบที่เคยมีมาตั้งแต่อดีต และยังคงมีความต้องการที่
จะดำเนินชีวิตในลักษณะดังกล่าวควบคู่ไปกับความเจริญทางด้านต่างๆ ที่เข้ามาสู่ในพื้นที่ต่อไป

ตารางที่ 7.1 สรุปพัฒนาการ และรูปแบบการตั้งถิ่นฐานบ้านบางแม่หม้าย

พัฒนาการของชุมชน	คน	กิจกรรม	พื้นที่
ช่วงที่ 1 : ชุมชนการเกษตรเพื่อยังชีพ (อยุธยา - กรุงรัตนโกสินทร์ สมัยรัชกาลที่ 3)	- เป็นชาวบ้านที่มีเชื้อสายไทยดั้งเดิมที่อยู่อาศัยในพื้นที่มาเป็นระยะเวลาานาน จำนวนของประชากรไม่มากนักเนื่องจากยังคงได้รับผลกระทบจากศึกสงครามที่มีมาเป็นระยะ	- ทำนาข้าวเป็นหลัก ผลผลิตที่เหลือจากการบริโภคในครัวเรือน ก็จะถูกนำไปจำหน่ายในพื้นที่ที่อยู่ห่างไกลออกไป เช่นในตัวเมืองวิถีชีวิตทั่วไปของชาวบ้านเป็นไปอย่างเรียบง่าย	- สภาพของชุมชนกระจายกันอยู่บริเวณคลองบางแม่หม้าย สภาพของชุมชนจะมีน้ำท่วมขังในหลายๆ ปี ลักษณะของบ้านเรือนจึงจำเป็นที่จะต้องยกใต้ถุนสูง และมีชานกับกระเบื้อง ไม้ใช้ประกอบกิจกรรมต่างๆ
ช่วงที่ 2 : ชุมชนการเกษตร และชุมชนตลาดทำน้ายุคเริ่มแรก (กรุงรัตนโกสินทร์ สมัยรัชกาลที่ 3 - พ.ศ.2566)	- ประชากรเพิ่มขึ้นจากการที่ปลอดภัยจากศึกสงครามชาวบ้านยังคงเป็นชาวบ้านที่สืบทอดเชื้อสายไทยดั้งเดิม เริ่มมีชาวจีนอพยพเข้ามาอยู่ในพื้นที่ ซึ่งส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขาย และรับจ้างเป็นหลัก	- ชาวบ้านยังคงทำการเกษตรการค้าเริ่มมีบทบาทมากขึ้นจากชาวจีนที่เข้ามาในพื้นที่ เริ่มกิจกรรมต่างๆ คิดความเชื่อและวัฒนธรรมแบบชาวจีนเข้ามาในพื้นที่ตามลำดับ	- ชุมชนเริ่มมีการขยายตัวทางบริเวณย่านวัดอาน และปากคลองมากขึ้น บ้านเรือนมีลักษณะเช่นเดิม พื้นที่ว่างบริเวณวัดมีกิจกรรมทั้งกิจกรรมทางศาสนา และกิจกรรมการค้า เช่นตลาดนัด
ช่วงที่ 3 : ชุมชนการเกษตร และชุมชนตลาดทำน้ายุคเริ่มแรก (พ.ศ.2566 - พ.ศ.2516)	- มีชาวจีนเข้ามาอยู่อาศัยในพื้นที่เพิ่มมากขึ้น จากกิจกรรมทางการค้าที่รุ่งเรืองชาวบ้านมีฐานะที่ดี และมีมั่นคง และสามารถส่งเสียให้บุตรหลานเล่าเรียนได้ในระดับสูง	- กิจกรรมทางการค้ามีบทบาทส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกับชุมชนในทางที่ดีขึ้น การอยู่ร่วมกันของชาวบ้านดั้งเดิม และชาวจีน เป็นไปอย่างกลมกลืนมีกิจกรรมต่างๆ รวมไปถึงความเชื่อบางอย่างร่วมกัน	- การตั้งถิ่นฐานบริเวณปากคลองหนาแน่นขึ้นจากกิจกรรมการค้า ตลาดนัดเปลี่ยนมาเป็นตลาดถาวร ทำให้เกิดรูปแบบทางสถาปัตยกรรมในลักษณะของเรือนแถวสำหรับค้าขายและอยู่อาศัย
ช่วงที่ 4 : ชุมชนการเกษตรเพื่อการค้าในปัจจุบัน (พ.ศ.2516 - ปัจจุบัน)	- จำนวนประชากรเปลี่ยนแปลงไม่มากนัก มีการผสมผสานทางด้านเชื้อชาติอย่างกลมกลืน จากการแต่งงาน ชาวบ้านรุ่นหลังได้รับการศึกษามากขึ้น จากการที่ฐานะดีขึ้นจากกิจกรรมการค้ายุครุ่งเรือง	- กิจกรรมในวัยเด็ก และวัยทำงานส่วนใหญ่ไม่มีความแตกต่างกันมากนัก แต่กิจกรรมในวัยกลางคนไปจนถึงวัยสูงอายุจะมีความแตกต่างกันอยู่บ้าง ขึ้นอยู่กับเชื้อชาติแต่กิจกรรมทางศาสนาจะทำร่วมกัน	- ชุมชนขยายตัว เชื่อมต่อกันจนเป็นผืนใหญ่ เริ่มมีการตั้งถิ่นฐานตามเส้นทางถนน มีอาคารบ้านเรือนร่วมสมัยเพิ่มมากขึ้น แต่ชาวบ้านส่วนใหญ่ยังคงนิยมที่จะอยู่อาศัยในบ้านเรือนไทยดั้งเดิมเป็นหลัก

ที่มา : จากการวิเคราะห์

ตารางที่ 7.1 สรุปพัฒนาการ และรูปแบบการตั้งถิ่นฐานบ้านบางแม่หม้าย (ต่อ)

เอกลักษณ์การตั้งถิ่นฐานของชุมชน	คน	กิจกรรม	พื้นที่
เอกลักษณ์ และรูปแบบการตั้งถิ่นฐานโดยรวมของชุมชน	- ภาพรวมของชาวบ้านภายในชุมชนในปัจจุบันเริ่มมีความหลากหลายมากขึ้น แต่เอกภาพที่แท้จริงของชาวบ้านในชุมชนยังคงเป็นชุมชนชาวเกษตร ทางด้านความแตกต่างทางเชื้อชาติในปัจจุบันแทบจะไม่สามารถสังเกตเห็นได้จากรูปลักษณะภายนอกของชาวบ้าน เนื่องจากมีการแต่งงานจนเกิดการผสมผสานกันระหว่างเชื้อชาติและวัฒนธรรมกันอย่างกลมกลืน	- กิจกรรมในชีวิตประจำวันส่วนใหญ่ยังคงเหมือนเดิมตั้งแต่ครั้งอดีต นอกจากนี้กิจกรรมประจำปีที่ถือได้ว่าเป็นกิจกรรมทางวัฒนธรรมประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนยังคงอยู่เป็นส่วนใหญ่ และปฏิบัติสืบทอดกันมาทุกปีอย่างไม่เคยขาด เช่น งานประจำปีวัดอาน และงานจิวบ้านบางแม่หม้าย เป็นต้น	- รูปแบบของโครงสร้างการตั้งถิ่นฐานเกิดขึ้นจากสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติโดยเฉพาะเส้นทางน้ำเป็นกรอบที่ทำให้เกิดรูปแบบเฉพาะของชุมชนขึ้นมา รูปแบบของการตั้งถิ่นฐานจึงต้องคล้อยตามสภาพของเส้นทางน้ำ สังเกตได้จากรูปแบบของแปลงที่ดิน และเส้นทางสัญจรที่ไม่มีรูปทรงที่แน่นอนเนื่องจากต้องบิดตัวตามเส้นทางน้ำทางธรรมชาติคดเคี้ยว
เอกลักษณ์ และรูปแบบการตั้งถิ่นฐานลุ่มย่อยภายในชุมชน (11 กลุ่มย่อย)	- ในแต่ละกลุ่มย่อยของพื้นที่ชุมชนที่มีลักษณะทางกายภาพที่แตกต่างกัน แต่มีความเชื่อมโยงไม่มีความแตกต่างกันเท่าใดนัก เนื่องจากชาวบ้านส่วนใหญ่มีพื้นฐานครอบครัวที่มาจากครอบครัวเกษตรกรหรือครอบครัวที่ทำอาชีพค้าขายภายในชุมชน ดังนั้น ชาวบ้านในพื้นที่ถึงแม้ว่าจะอยู่ในบริเวณที่แตกต่างกัน ลักษณะกลุ่มอาคารหรือรูปแบบทางสถาปัตยกรรมของอาคารบ้านเรือนแตกต่างกัน	- กิจกรรมการใช้พื้นที่ที่แตกต่างกันในชีวิตประจำวันนั้นขึ้นอยู่กับ ลักษณะทางภูมิศาสตร์ การเข้าถึง ระยะเวลา ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นกิจกรรมที่อยู่นอกบ้านเท่านั้น เพราะกิจกรรมที่เกิดขึ้นบริเวณบ้านส่วนใหญ่จะมีลักษณะที่ใกล้เคียงกัน เนื่องจากชาวบ้านส่วนใหญ่มีอุปนิสัย และลักษณะในการดำเนินวิถีชีวิตประจำวันที่คล้ายคลึงกัน	- รูปแบบทางสถาปัตยกรรมและรูปแบบของกลุ่มอาคารบ้านเรือนที่มีในพื้นที่ มีรูปแบบที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน เป็นเอกลักษณ์ของการตั้งถิ่นฐานริมน้ำในภาคกลาง รวมถึงรูปแบบสถาปัตยกรรมที่สืบถึงกิจกรรมการค้า ส่วนใหญ่จะอยู่ในบริเวณพื้นที่ย่อยที่มีอาณาเขตติดกับแม่น้ำลำคลอง และพื้นที่ที่มีการตั้งถิ่นฐานมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน เช่น พื้นที่ย่อยที่ 1,2,3,4,6 และ 7 เป็นต้น

ที่มา : จากการวิเคราะห์

ตารางที่ 7.1 สรุปพัฒนาการ และรูปแบบการตั้งถิ่นฐานบ้านบางแม่หม้าย (ต่อ)

แนวโน้ม ศักยภาพ และปัญหา	คน	กิจกรรม	พื้นที่
แนวโน้มการเปลี่ยนแปลง	ชาวบ้านในรุ่นหลังๆ ที่เติบโตมาในกระแสสังคมมีแนวโน้มที่จะมองข้ามเอกลักษณ์ดั้งเดิมของชุมชน และมีแนวความคิดที่จะพัฒนาชุมชนให้เข้าใกล้ความเป็นเมืองมากขึ้น ดังเช่นกับที่เกิดขึ้นกับหลายๆ ชุมชนในประเทศไทย	- กิจกรรมในชีวิตประจำวันมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากในอนาคตผู้ที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมในชุมชนมีแนวโน้มที่จะ แต่กิจกรรมหลักๆ หรือกิจกรรมประจำปี ที่เกี่ยวกับ ศาสนา วัฒนธรรมประเพณียังมีแนวโน้มว่าจะยังคงอยู่คู่กับชุมชนอย่างเหนียวแน่น	ชุมชน มีแนวโน้มที่จะขยายตัวไปตามเส้นทางถนน และพื้นที่ที่น้ำท่วมไม่ถึง ในส่วนของรูปแบบทางสถาปัตยกรรมมีแนวโน้มที่จะร่วมสมัยมากขึ้น แต่ชาวบ้านส่วนใหญ่ยังคงนิยมปลูกเรือนไทยอยู่ ทั้งเรือนไทยเดิม และเรือนไทยประยุกต์ ซึ่งมีอยู่ในพื้นที่เป็นจำนวนมาก
ศักยภาพของชุมชน	- ชาวบ้านมีความตระหนักว่าพื้นที่ชุมชนมีคุณค่าทางด้านประวัติศาสตร์ ทำให้เกิดความภูมิใจ และรักถิ่นฐานบ้านเกิด กลุ่มชุมชนที่เข้มแข็งเช่น กรรมการวัดอาน ที่มีบทบาท คอยดูแลชุมชน และสืบต่อวัฒนธรรมประเพณีของให้ยังคงอยู่ต่อไป	- ในปัจจุบันมีกลุ่มนักท่องเที่ยวที่สนใจ วัฒนธรรมประเพณี และวิถีชีวิต ทั้งการอาศัยอยู่ในบ้านเรือนไทย และกิจกรรมที่มีความกลมกลืนกับสภาพทางธรรมชาติ ซึ่งสื่อถึงรากเหง้าของวิถีชีวิตของชาวไทยภาคกลางในอดีตได้เป็นอย่างดี	- พื้นที่ชุมชนเป็นพื้นที่ที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ และมีเอกลักษณ์ที่โดดเด่นทางด้านลักษณะทางกายภาพก่อให้เกิดรูปแบบการตั้งถิ่นฐานของชุมชนริมน้ำตั้งแต่อดีต และยังคงมีความสมบูรณ์ของรูปแบบการตั้งถิ่นฐานอยู่จนถึงในปัจจุบัน
สภาพปัญหาของชุมชน	- ชาวบ้านในรุ่นหลังๆ ที่เติบโตมาในกระแสสังคมเมือง และมีอาชีพที่สร้างรายได้ได้ดีกว่าการทำเกษตรกรรม ซึ่งในระยะยาวชาวบ้านในกลุ่มนี้มีแนวโน้มที่จะมองข้ามเอกลักษณ์ดั้งเดิมของชุมชน และมีแนวความคิดที่จะพัฒนาชุมชนให้เข้าใกล้ความเป็นเมืองมากขึ้น	- ชุมชนไม่มีแหล่งงานที่จะดึงดูดชาวบ้าน จึงเกิดการย้ายที่อยู่ไปหาแหล่งงานภายในเมืองเพิ่มมากขึ้น ชาวบ้านประกอบอาชีพทางเกษตรกรรม เป็นหลัก ส่งผลให้ อ.บ.ต.มีรายได้ไม่มากนัก ทำให้มีงบประมาณในการพัฒนาชุมชนในด้านต่างๆ ที่จำกัด	- จากงบประมาณในการพัฒนาชุมชนที่มีจำกัด ทำให้การพัฒนาพื้นที่ส่วนใหญ่ มุ่งเน้นที่จะพัฒนาทางด้านโครงสร้างพื้นฐานเป็นหลัก การสภาพภูมิทัศน์ได้ถูกมองข้ามไป เช่นเดียวกับงบประมาณในการส่งเสริมรูปแบบต่างๆ ที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนที่ถูกละเลย

ที่มา : จากการวิเคราะห์

7.2 ข้อเสนอแนะรูปแบบการพัฒนาพื้นที่ชุมชน

7.2.1 การสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์

จากการศึกษาที่พบว่าชาวบ้านส่วนใหญ่ที่อาศัยอยู่ในชุมชนริมน้ำบ้านบางแม่หม้าย ยังคงมีจิตสำนึกและค่านิยมที่จะยังคงรักษารูปแบบการดำเนินชีวิตในแบบชุมชนริมน้ำที่สืบทอดต่อกันมาตั้งแต่ในอดีต ซึ่งทำให้ชุมชนมีศักยภาพในการที่จะอนุรักษ์เอกลักษณ์ต่างๆ ที่มีอยู่ในชุมชนให้ยังคงมีอยู่ และสืบทอดต่อไปในอนาคต จากศักยภาพดังกล่าวจึงควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการที่จะอนุรักษ์ เพื่อที่จะรักษาค่านิยมที่จะยังคงรักษารูปแบบการดำเนินชีวิตในแบบชุมชนริมน้ำให้สืบทอดไป

ในการสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการอนุรักษ์และพัฒนาสภาพแวดล้อมแม่น้ำ คู คลอง และชุมชนบ้านบางแม่หม้าย โดยเฉพาะกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับมรดกทางธรรมชาติและมรดกทางวัฒนธรรมของพื้นที่ จึงควรสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์เพิ่มเติม เช่น

- 1) พัฒนาและขยายเครือข่ายการอนุรักษ์และพัฒนาสภาพแวดล้อมแม่น้ำ คู คลอง และชุมชนบางแม่หม้าย ให้ครอบคลุมสมาชิกจากกลุ่มต่างๆที่เกี่ยวข้องทุกกลุ่ม และเพิ่มจำนวนสมาชิกในเครือข่ายให้มากขึ้น อาศัยการประชาสัมพันธ์และการจัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างสมาชิกในเครือข่ายและประชาชนในชุมชน
- 2) จัดโครงการอบรมและให้ความรู้เกี่ยวกับคุณค่าความสำคัญ และแนวทางการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมและมรดกทางธรรมชาติของชุมชน เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่สมาชิกเครือข่ายและประชาชนในชุมชน
- 3) ปรับปรุงการเรียนการสอนในโรงเรียน ให้ทุกโรงเรียนในพื้นที่สอนนักเรียนของตนให้มีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับมรดกทางวัฒนธรรมและมรดกทางธรรมชาติของท้องถิ่น รวมทั้งสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมและมรดกทางธรรมชาติของท้องถิ่น

7.2.2 รูปแบบการใช้ที่ดินที่เหมาะสมกับพื้นที่ชุมชน

เพื่อส่งเสริมเอกลักษณ์และคุณค่ารูปแบบการตั้งถิ่นฐานของชุมชนริมน้ำบ้านบางแม่หม้าย จึงจำเป็นที่จะต้องมีการควบคุมสภาพแวดล้อมทางกายภาพของเมือง อันเป็นผลมาจากการพัฒนาทั้งทางภาครัฐและเอกชน มาตรการเบื้องต้น ได้แก่ การกำหนดพื้นที่เพื่อการอนุรักษ์ และพัฒนาเพื่อเป็นกรอบสำหรับการควบคุมทางด้าน ผังเมือง สถาปัตยกรรม และภูมิสถาปัตยกรรม

โดยการพิจารณาการจำแนกพื้นที่เพื่อการอนุรักษ์ และพัฒนาชุมชน ได้ใช้การวิเคราะห์ทางด้านเอกลักษณ์ และรูปแบบการตั้งถิ่นฐานของชุมชน ทั้งในภาพรวมของชุมชน และพื้นที่ย่อย ที่ได้นำเสนอไว้ใน บทที่ 5 เป็นหลักเกณฑ์ในการพิจารณาจำแนกพื้นที่

แผนที่ 7.1 แสดงการกำหนดพื้นที่เพื่อการอนุรักษ์ และพัฒนาของชุมชนริมน้ำบ้านบางแม่หม้าย โดยได้จำแนกพื้นที่ออกเป็น 3 บริเวณ ซึ่งมีความเข้มของการอนุรักษ์และพัฒนาเรียงลำดับกันดังนี้

1) พื้นที่อนุรักษ์ ได้แก่พื้นที่บริเวณริมน้ำ และพื้นที่ต่อเนื่องเป็นส่วนใหญ่ ทั้งพื้นที่ริมน้ำ บริเวณแม่น้ำสุพรรณบุรี และ คลองบางแม่หม้าย ซึ่งเป็นบริเวณที่ยังคงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ และรูปแบบการตั้งถิ่นฐานของชุมชนได้เป็นอย่างดี

2) พื้นที่จำกัดการพัฒนา ได้แก่พื้นที่บริเวณส่วนต่อเนื่องจากพื้นที่อนุรักษ์ในข้อแรก โดยเป็นพื้นที่ที่มีความสัมพันธ์กับพื้นที่แรกโดยตรง ดังนั้นจึงควรมีการจำกัดการพัฒนาพื้นที่ดังกล่าวเพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบต่อพื้นที่อนุรักษ์ทั้งในทางตรง และทางอ้อม

3) พื้นที่พัฒนา ได้แก่พื้นที่บริเวณส่วนต่อเนื่องจากพื้นที่จำกัดการพัฒนา และอยู่ห่างจากพื้นที่ที่ต้องการรักษามุมมองที่มีเอกลักษณ์ของชุมชน ซึ่งเป็นพื้นที่ที่กำหนดให้รองรับการขยายตัวของชุมชนในอนาคต โดยมีการกำหนดมาตรการควบคุมทางด้านการใช้ที่ดินที่เหมาะสม เพื่อความเป็นระเบียบ และน่าอยู่ของชุมชน

พื้นที่ชุมชนริมน้ำบ้านบางแม่หม้ายในปัจจุบันอยู่ภายใต้การปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลบางใหญ่ ซึ่งในปัจจุบันภายในพื้นที่และบริเวณใกล้เคียงยังไม่ได้มีการควบคุมทางด้านการใช้ประโยชน์ที่ดินแต่อย่างใด

ดังนั้น การที่จะอนุรักษ์เอกลักษณ์ของชุมชนไม่ว่าจะเป็น รูปแบบการตั้งถิ่นฐาน สภาพแวดล้อม โครงสร้างทางกายภาพของชุมชน ซึ่งเชื่อมโยงกับเอกลักษณ์ทางด้านเศรษฐกิจ และสังคม รวมทั้งการควบคุมการขยายตัวของชุมชนให้เป็นไปอย่างมีระบบ จึงควรมีการควบคุมทางด้านการใช้ประโยชน์ที่ดิน ดังนี้

การควบคุมการใช้ที่ดินจำแนกตามการกำหนดเขตพื้นที่เพื่อการอนุรักษ์ และปรับปรุงสภาพแวดล้อมชุมชนริมน้ำบ้านบางแม่หม้ายดังนี้ (ดูแผนที่ 6.2)

1) **พื้นที่อนุรักษ์** ให้ใช้ประโยชน์ที่ดินเฉพาะเพื่อการอยู่อาศัย และที่อยู่อาศัยกิ่งพาณิชย์กรรมที่มีกิจกรรมการค้าประเภทการค้าปลีกและบริการที่ไม่ก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม และ สถาบันทางศาสนา โดยกำหนดให้การใช้ที่ดินรูปแบบต่างๆ อยู่ในบริเวณดังต่อไปนี้

(1) ที่อยู่อาศัย กำหนดให้อยู่บริเวณพื้นที่ที่อยู่ติดริมน้ำเป็นส่วนใหญ่

(1) ที่อยู่อาศัยกิ่งพาดิชยกรรม กำหนดให้อยู่บริเวณตลาดบางแม่หม้าย และพื้นที่ต่อเนื่อง

(2) สถาบันทางศาสนา กำหนดให้อยู่บริเวณที่เป็นวัดที่มีอยู่เดิมในพื้นที่ คือ พื้นที่วัดจันทร์รังษี (วัดอาน) วัดบางแม่หม้าย และวัดท่าเจริญ

2) **พื้นที่จำกัดการพัฒนา :** ให้ใช้ประโยชน์ที่ดินเฉพาะเพื่อการอยู่อาศัย พาดิชยกรรม ประเภทการค้าปลีกและบริการที่ไม่ก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม สถาบันทางศาสนา และสถาบันการศึกษา โดยกำหนดให้การใช้ที่ดินรูปแบบต่างๆ อยู่ในบริเวณดังต่อไปนี้

(1) ที่อยู่อาศัย กำหนดให้อยู่บริเวณพื้นที่ต่อเนื่องกับพื้นที่อยู่อาศัยในพื้นที่อนุรักษ์ หรือพื้นที่พักอาศัยริมน้ำ

(2) ที่อยู่อาศัยกิ่งพาดิชยกรรม กำหนดให้อยู่พื้นที่ริมบริเวณทางแยกของทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3351 สุพรรณบุรี – บางสาม กับ ถนน ร.พ.ช.สายบางแม่หม้าย – คูบัว และบริเวณริมซอยทางเข้าวัดบางแม่หม้าย

(3) สถาบันทางศาสนา กำหนดให้อยู่บริเวณพื้นที่ต่อเนื่องกับสถาบันทางศาสนาที่อยู่ในพื้นที่อนุรักษ์

(4) สถาบันการศึกษา กำหนดให้อยู่บริเวณที่เป็นโรงเรียนที่มีอยู่เดิมในพื้นที่ คือ โรงเรียนบางแม่หม้าย และโรงเรียนบางแม่หม้ายรัฐราษฎร์รังสฤษดิ์

3) **พื้นที่พัฒนา :** ให้ใช้ประโยชน์ที่ดินเฉพาะเพื่อการอยู่อาศัย สถาบันราชการ โดยกำหนดให้การใช้ที่ดินรูปแบบต่างๆ อยู่ในบริเวณดังต่อไปนี้

(1) ที่อยู่อาศัย กำหนดให้อยู่บริเวณพื้นที่ริมหลวงแผ่นดินหมายเลข 3351 สุพรรณบุรี – บางสาม ทางตอนเหนือ และทางใต้ของชุมชน

(2) สถาบันราชการ กำหนดให้อยู่บริเวณพื้นที่ริมหลวงแผ่นดินหมายเลข 3351 สุพรรณบุรี – บางสาม บริเวณที่อยู่ติดกับชุมชนบ้านใหม่

7.2.3 รูปแบบสถาปัตยกรรมที่เหมาะสมกับพื้นที่ชุมชน

รูปแบบทางสถาปัตยกรรมที่มีอยู่ภายในชุมชนเป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งที่สามารถสร้างจุดเด่นให้กับชุมชน ซึ่งหากว่าไม่มีการเสนอแนะการควบคุมและพัฒนาทางด้านสถาปัตยกรรมที่เหมาะสมกับชุมชนแล้วในอนาคตรูปแบบทางสถาปัตยกรรมที่ทรงคุณค่าเหล่านี้อาจหมดไปจากชุมชน ในระยะยาวจึงควรได้มีการจัดทำ"ผังเฉพาะ"ภายในบริเวณพื้นที่ชุมชน ซึ่งในการศึกษาคั้งนี้จึงได้ทำการเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงอาคาร(Design Guidelines) ไว้สำหรับการอนุรักษ์อาคารที่จะฟื้นฟู และอาคารที่จะสร้างใหม่ภายในบริเวณชุมชนต่อไป

โดยการอนุรักษ์รูปแบบทางสถาปัตยกรรมของชุมชนได้แบ่งรูปแบบอาคารบ้านเรือน ออกเป็น 3 กลุ่มดังนี้

1) อาคารที่จะฟื้นฟู และอาคารที่จะสร้างใหม่ในรูปแบบดั้งเดิม กำหนดให้อยู่ในพื้นที่อนุรักษ์ โดยมีรูปแบบทางสถาปัตยกรรมแบบ

(1.1) เรือนทรงไทย

(1.2) เรือนแถว

2) อาคารที่จะฟื้นฟู และอาคารที่จะสร้างใหม่ให้กลมกลืนกับรูปแบบดั้งเดิม กำหนดให้อยู่ในพื้นที่จำกัดการพัฒนา โดยมีรูปแบบทางสถาปัตยกรรมแบบ

(2.1) เรือนทรงไทยประยุกต์

(2.2) อาคารบริการทรงไทยประยุกต์

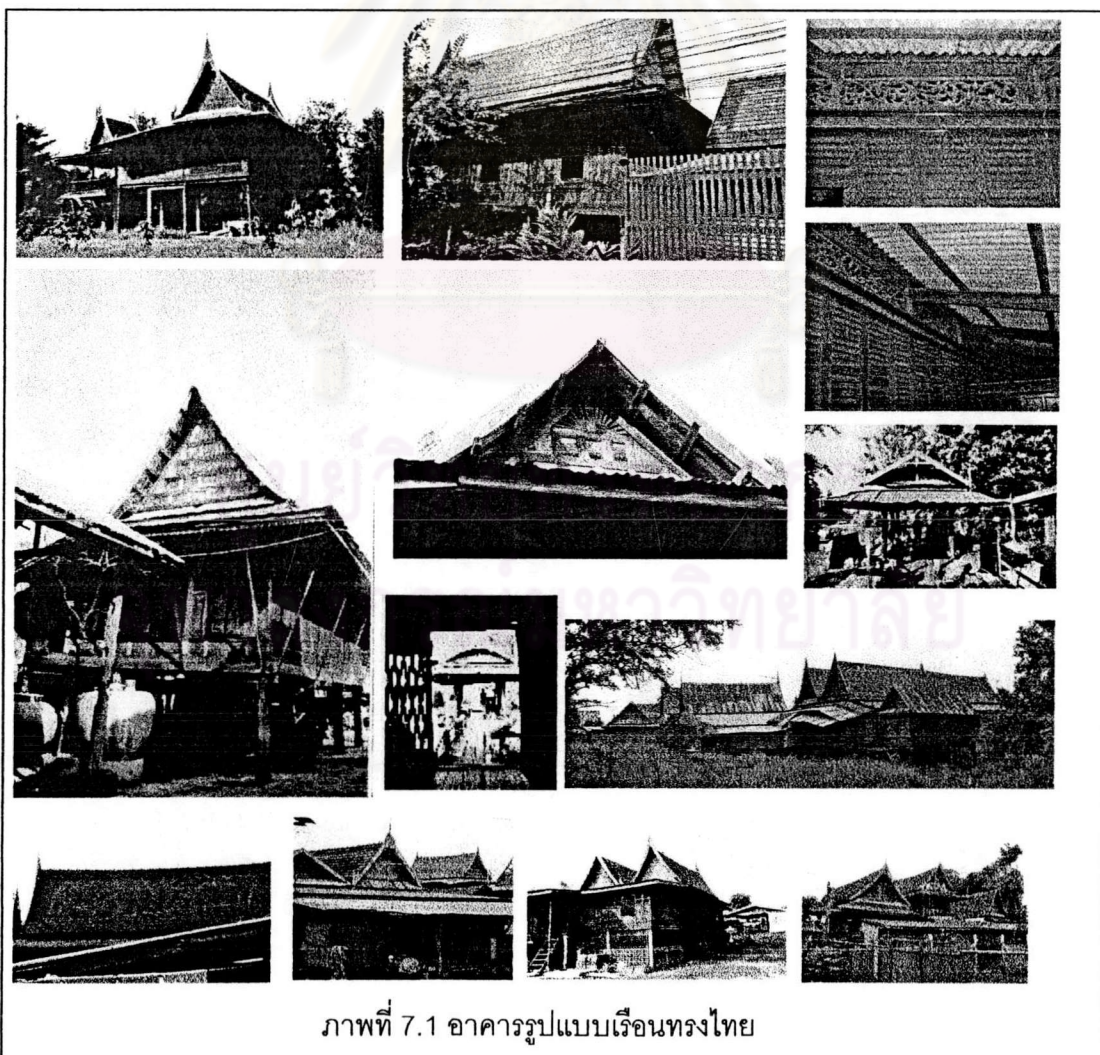
รูปแบบทางสถาปัตยกรรมของอาคารที่จะฟื้นฟู และอาคารที่จะสร้างใหม่ในรูปแบบดั้งเดิม และอาคารที่จะฟื้นฟู และอาคารที่จะสร้างใหม่ให้กลมกลืนกับรูปแบบดั้งเดิม ถือได้ว่าเป็นรูปแบบสถาปัตยกรรมที่สำคัญ และเป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่ จึงได้ทำการเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงอาคาร (Design Guidelines) ไว้สำหรับการอนุรักษ์อาคารที่จะฟื้นฟู และอาคารที่จะสร้างใหม่ภายในบริเวณชุมชน เนื่องจากลักษณะทางสถาปัตยกรรมของชุมชนมีความเป็นเอกลักษณ์ จึงมุ่งเน้นรูปแบบจากศักยภาพที่มีอยู่ในพื้นที่ ในเขตพื้นที่อนุรักษ์รูปแบบการตั้งถิ่นฐานริมน้ำ ซึ่งมีลักษณะเป็นเรือนไทยพักอาศัย และ เรือนแถวสำหรับค้าขาย แนวทางการอนุรักษ์จะพิจารณาถึงความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม ความเป็นระเบียบเรียบร้อยโดยรวมของชุมชน ตามลักษณะทางสถาปัตยกรรมต่อไปนี้

- รูปด้านหน้า
- ประตูหน้าต่าง
- กั้นสาด
- รูปทรงหลังคา
- วัสดุ และสี

(1.1) เรือนทรงไทย มีลักษณะเป็นเรือนพื้นบ้านทรงไทยที่มีความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ มีลักษณะเป็นเรือนยกใต้ถุนสูง โครงสร้างเป็นไม้ทั้งหลัง หรือเป็นส่วนใหญ่มีสัดส่วนของรูปทรงทางสถาปัตยกรรมที่เป็นไปตามรูปแบบเรือนไทยเดิม รูปทรงหลังคามีลักษณะเป็นจั่วแบบเรือนไทยเดิมที่มีบันลมประดับด้านหน้าจั่ว มีชาน และระเบียงสำหรับประกอบกิจกรรมต่างๆ ในชีวิตประจำวัน ซึ่งเป็นรูปแบบสถาปัตยกรรมที่มีความสัมพันธ์กับกิจกรรมของชาวบ้าน และเป็นเอกลักษณ์ของการตั้งถิ่นฐานมาเป็นระยะเวลาานาน ดังนั้นจึงเสนอแนะให้มีการควบคุมดังนี้

กำหนดแนวทางเสนอแนะอาคารเรือนทรงไทยที่จะฟื้นฟู และที่จะสร้างใหม่ใน
รูปแบบดั้งเดิม

- ความสูงอาคาร เรือนทรงไทยยกได้สูง
- ฝาเรือน ควรเป็นฝาเรือนที่ทำจากวัสดุจากไม้ ในลักษณะฝาปะกน , ส้ารวด หรือฝาไม้ตีซ้อนเกร็ด
- ประตู , หน้าต่างหรือช่องลม มีลักษณะเป็นประตูบานเปิดคู่จากภายนอกบ้าน วัสดุทำจากไม้ หรือวัสดุเทียบเคียง หน้าต่าง เป็นบานลูกฟักเปิดออก ตามแบบเรือนไทย ทำจากไม้ หรือวัสดุเทียบเคียงเช่นกัน มีช่องลมใต้หลังคาเป็นลวดลายประดับ
- หลังคา ควรมีรูปทรงเป็นจั่วแบบเรือนไทยเดิมที่มีบันลมประดับ ด้านหน้าจั่ว กระเบื้องมุงหลังคาควรเป็นกระเบื้องว่าว (สีเหลี่ยมขนมเปียกปูน) กระเบื้องลูกฟูกลอนเล็ก หรือกระเบื้องคอนกรีตที่อยู่ในโทนสีธรรมชาติ เช่น สีขาว สีขาว-เทา สีน้ำตาล สีน้ำตาลแดง หรือสีอิฐ
- วัสดุและสี ควรลักษณะใกล้เคียงกับวัสดุหรือสีของไม้ เช่น ฝาไม้สำเร็จรูปสังเคราะห์ ที่เน้นสีสันทของเนื้อไม้ตามธรรมชาติ

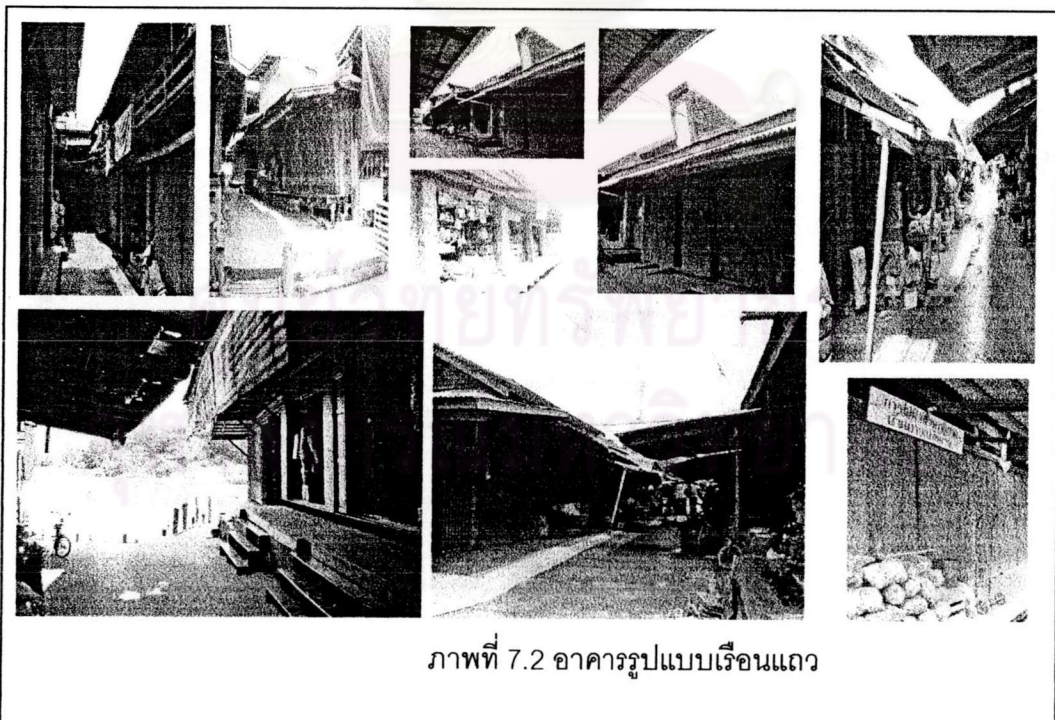
(1.2) เรือนแถว เรือนแถวชั้นเดียว หรือเรือนเดี่ยวที่ปลูกติดกันจนมีลักษณะเหมือนเรือนแถวที่ไม่มีการต่อเติมจนผิดเพี้ยนไป ดังนั้นจึงควรพยายามเก็บรักษาอาคารที่มีรูปแบบดั้งเดิมเอาไว้ และปรับปรุงซ่อมแซมให้อยู่ในสภาพดีเหมาะแก่การอยู่อาศัยหรือค้าขาย อาคารที่ปลูกสร้างขึ้นใหม่ควรมีรูปแบบทางสถาปัตยกรรม ความสูง และสีใกล้เคียงกับอาคารเดิมที่มีคุณค่า ซึ่งอาคารที่จะสร้างใหม่หรือต่อเติม ควรควบคุมรูปแบบและรายละเอียดทางสถาปัตยกรรมดังนี้

กำหนดแนวทางเสนอแนะอาคารเรือนแถวที่จะฟื้นฟู และอาคารที่จะสร้างใหม่ในรูปแบบดั้งเดิม

- หลังคา รูปทรงหลังคาควรเป็นแบบปั้นหย่า หรือทรงจั่ว มีความลาดเอียง 30 – 45 องศา และหลังคาควรมุงด้วยเป็นกระเบื้องว่าว (สีเหลี่ยมขนมเปียกปูน) กระเบื้องลูกฟูกลอนเล็ก หรือกระเบื้องคอนกรีตที่อยู่ในโทนสีธรรมชาติ เช่น สีขาว สีขาว-เทา สีน้ำตาล สีน้ำตาลแดง หรือสีอิฐ

- ฝาเรือน ควรใช้ฝาที่ทำด้วยวัสดุฝาไม้ตีซ้อนเกร็ด หรือวัสดุเทียบเคียง เช่น ฝาไม้สำเร็จรูปสังเคราะห์ ที่เน้นสีสันทของเนื้อไม้ตามธรรมชาติ

- ความสูง อาคารเรือนแถวไม่ควรสร้างสูงเกิน 2 ชั้น หรือเกินระดับแนวสันหลังคาเดิม

ภาพที่ 7.2 อาคารรูปแบบเรือนแถว

- ประตู หน้าต่าง หรือช่องลม ประตูควรใช้ประตูบานไม้เพ็ญมลูกพัก ลวดลายตามแบบดั้งเดิมหรือดัดแปลง หน้าต่างหรือช่องลม ควรเป็นแบบไม้ปิดทึบ ระบายลมได้ เช่น ทำด้วยไม้ตีสลักกันเป็นลวดลายตาข่าย หรือ เป็นบานเปิดคู่ลูกพักไม้ ไม่ควรใช้กระจกหรือบานเกร็ด ด้านนอกอาคาร

- กันสาด ยื่นออกจากแนวชายคา ควรเป็นวัสดุ และรูปแบบสีเช่นเดียวกับหลังคา และมีความสูงรวมถึงแนวหลังคาที่อยู่ในระดับเดียวกับอาคารข้างเคียง

- สี ควรใช้สีที่เป็นโทนธรรมชาติ ไม่เป็นสีที่สะท้อนแสง หรือสีที่โดดเด่นจากสีของสภาพแวดล้อม

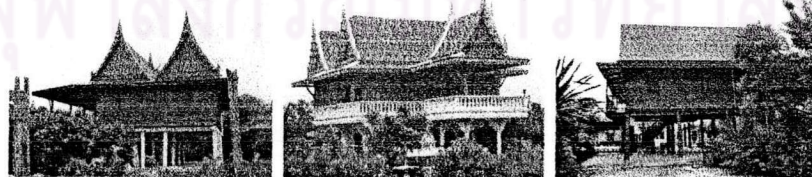
(2.1) เรือนทรงไทยประยุกต์ มีลักษณะเป็นบ้านเรือนที่ปลูกขึ้นมาใหม่ โดยใช้องค์ประกอบต่างๆ ของเรือนทรงไทยมาประกอบเข้ากับ วัสดุ และวิธีการสร้างสมัยใหม่ โดยส่วนใหญ่จะเน้นที่การใช้รูปทรงหลังคาในแบบทรงไทยเดิมเป็นหลัก ส่วนองค์ประกอบอื่นๆ จะมีความเหมือน หรือแตกต่างกันกับเรือนทรงไทยนั้นขึ้นอยู่กับความชอบของเจ้าของบ้าน หรือผู้ออกแบบ

กำหนดแนวทางเสนอแนะอาคารเรือนทรงไทยประยุกต์ที่จะฟื้นฟู และที่จะสร้างใหม่ให้กลมกลืนกับรูปแบบดั้งเดิม

- ความสูงอาคาร ควรมีความสูง 1 ชั้นยกได้สูง หรือไม่เกิน 2 ชั้น

- ฝาเรือน ควรเป็นฝาเรือนที่ทำจากวัสดุจากไม้ ในลักษณะฝาปะกน , สี่ารวด หรือฝาไม้ตีซ้อนเกร็ด สำหรับอาคารเรือนทรงไทยเดิม และฝาเรือนที่เป็นวัสดุที่เทียบเคียงกับไม้ เช่น ฝาไม้สำเร็จรูป ตัดยึดกับผนังด้านนอกสุดปิดทับกับผนังก่ออิฐฉาบปูน

- ประตู , หน้าต่างหรือช่องลม : มีลักษณะเป็นประตูบานเปิดคู่จากภายนอกบ้าน วัสดุทำจากไม้ หรือวัสดุเทียบเคียง หน้าต่าง เป็นบานลูกพักเปิดออก ตามแบบเรือนไทย ทำจากไม้ หรือวัสดุเทียบเคียงเช่นกัน มีช่องลมใต้หลังคาเป็นลวดลายประดับ

ภาพที่ 7.3 เรือนทรงไทยประยุกต์

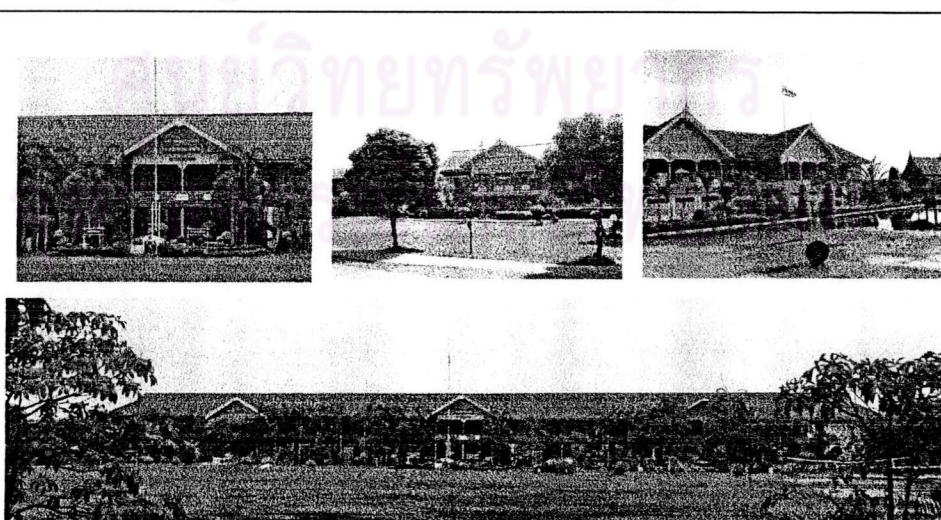
- หลังคา ควรมียุททรงเป็นจั่วแบบเรือนไทยเดิมที่มีบันลมประดับด้านหน้าจั่ว กระเบื้องมุงหลังคาควรเป็นกระเบื้องว่าว (สีเหลี่ยมขนมเปียกปูน) กระเบื้องลูกฟูกลอนเล็ก หรือ กระเบื้องคอนกรีตที่อยู่ในโทนสีธรรมชาติ เช่น สีขาว สีขาว-เทา สีน้ำตาล สีน้ำตาลแดงหรือสีอิฐ

- วัสดุและสี ควรลักษณะใกล้เคียงกับวัสดุหรือสีของไม้ เช่น ฝาไม้สำเร็จรูปสังเคราะห์ ที่เน้นสีสันทของเนื้อไม้ตามธรรมชาติ

(2.2) อาคารบริการทรงไทยประยุกต์ อาคารบริการต่างๆ ภายในชุมชนส่วนใหญ่ เช่น สถานที่ราชการ โรงเรียน ได้มีการปลูกสร้างโดยไม่ได้คำนึงถึงรูปแบบทางสถาปัตยกรรมในแบบไทยที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน ซึ่งโดยมากอาคารเหล่านี้จะมีลักษณะที่ค่อนข้างใหญ่ และเป็นที่ยังเกตได้โดยง่าย ดังนั้นจึงควรมีการควบคุมอาคารในลักษณะนี้ไม่ให้เกิดความขัดแย้งกับรูปแบบที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน

กำหนดแนวทางเสนอแนะอาคารบริการทรงไทยประยุกต์ที่จะฟื้นฟู และที่จะสร้างใหม่ให้กลมกลืนกับรูปแบบดั้งเดิม

- ความสูงอาคาร ควรมีความสูงไม่เกิน 2 ชั้น
- ฝาเรือน วัสดุส่วนใหญ่ควรเป็นไม้ หรือวัสดุเทียบเคียง ติดตั้งด้านนอกฝาก่ออิฐฉาบปูน
- รูปทรงหลังคา ควรเป็นจั่วทรงไทย มีความลาดเอียง 30 – 45 องศา
- ประตู หน้าต่าง ประตูควรเป็นบานเปิดคู่ลูกไม้ หน้าต่างควรเป็นหน้าต่างบานเปิดไม้ หรือวัสดุเทียบเคียง มีขนาดและสัดส่วนใกล้เคียงกับเรือนทรงไทย
- วัสดุ สี ผนังของคอนกรีตกับไม้ควรเป็นสีเดียวกัน ทั้งชั้นล่างและบน

ภาพที่ 7.4 รูปด้านหน้าของ อาคารบริการทรงไทยประยุกต์

7.2.4 แนวทางการพัฒนาที่โล่ง ที่ว่าง และทางสัญจร

ในการเสนอแนะแนวทางการพัฒนาทางด้านภูมิสถาปัตยกรรมภายในชุมชนมีความจำเป็นที่จะต้องพิจารณาทางด้านพื้นที่ว่าง และเส้นทางสัญจร ไปในคราวเดียวกัน ซึ่งจะทำให้แนวทางการพัฒนาเป็นไปอย่างเป็นระบบ โดยการพัฒนาที่ว่าง และทางสัญจรเพื่อที่จะตอบสนองความต้องการของชาวบ้านในการประกอบกิจกรรมต่างๆ และตอบสนองกับแนวโน้มการขยายตัวของชุมชนให้เป็นไปตามรูปแบบการใช้ที่ดินที่ได้เสนอแนะไปแล้วในข้างต้น นอกจากนี้ การที่ชุมชนริมน้ำบ้านบางแม่หม้ายมีศักยภาพที่สามารถจะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว การพัฒนาพื้นที่ว่าง และเส้นทางสัญจร ยังต้องเป็นการพัฒนาที่สามารถส่งเสริมทางด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวไปในคราวเดียวกัน

1) **ที่โล่ง ที่ว่าง** ปัจจุบันพื้นที่โล่ง ที่ว่างของชุมชนได้มีการใช้ประโยชน์ในหลายๆ รูปแบบ เช่น ลานอเนกประสงค์ ที่จอดรถ ลานกีฬา(ลานตากข้าว) สนามเด็กเล่น สนามกีฬาภายในสถานศึกษา และบางแห่งก็ถูกทิ้งว่างไว้ พื้นที่ส่วนใหญ่ยังขาดความสวยงามและร่มรื่น และบางแห่งก็อยู่ในสภาพทรุดโทรม จึงควรปรับปรุงพื้นที่โล่ง ที่ว่างเหล่านี้ให้สวยงาม ร่มรื่น และสามารถที่จะใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ โดยเน้นการจัดสภาพภูมิทัศน์ให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติในพื้นที่ โดยรูปแบบการปรับปรุงที่โล่ง ที่ว่างสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้

(1) **ที่โล่ง ที่ว่างที่ควรได้รับการปรับปรุง** คือพื้นที่ที่มีอยู่แล้ว หรือเคยพัฒนามาแล้ว แต่ถูกละเลย และไม่ได้รับการปรับปรุงให้สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ ได้แก่

- ลานกีฬาต่อต้านยาเสพติด บริเวณข้างวัดจันทรังษี (วัดอาน)
- สนามเด็กเล่น บริเวณฝั่งตรงข้ามวัดจันทรังษี (วัดอาน)
- ลานจอดรถภายในบริเวณวัดจันทรังษี (วัดอาน)
- สนามกีฬาด้านหน้าโรงเรียนบางแม่หม้ายรัฐราษฎร์รังสฤษดิ์
- สนามเด็กเล่น บริเวณฝั่งตรงข้ามโรงเรียนบางแม่หม้าย
- ลานจอดรถภายในบริเวณวัดบางแม่หม้าย
- พื้นที่ริมน้ำบริเวณวัดบางแม่หม้ายและวัดท่าเจริญ

(2) **ที่โล่ง ที่ว่างที่ควรได้รับการพัฒนาขึ้นใหม่** เป็นพื้นที่ที่ยังไม่เคยมีการพัฒนาให้สามารถใช้ประโยชน์ และบางส่วนถูกปล่อยให้สภาพกร้าง แต่เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพที่สามารถจะพัฒนาเป็นพื้นที่โล่ง ที่ว่างเพื่อกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนได้ ได้แก่

- พื้นที่ริมบ่อน้ำ บริเวณฝั่งตรงข้ามโรงเรียนบางแม่หม้ายรัฐราษฎร์รังสฤษดิ์
- พื้นที่ริมน้ำ บริเวณประตูน้ำคลองบางแม่หม้าย
- พื้นที่ว่างบริเวณหน้าโรงพยาบาลบางใหญ่

- พื้นที่ว่างริมน้ำบริเวณฝั่งตรงข้ามวัดบางเลน

พื้นที่ที่ได้ทำการเสนอแนะมีทั้งพื้นที่ที่เป็น ที่สาธารณะ ที่ที่เป็นกรรมสิทธิ์ของทางราชการ เอกชน และที่ธรณีสงฆ์ แต่หากมีการประสานงานกันอย่างเป็นระบบแล้วแนวทางดังกล่าวก็สามารถจะเป็นจริงได้เพื่อประโยชน์สูงสุดต่อชุมชน

2) ทางสัญจร : ปัจจุบันสภาพการเข้าถึงชุมชนริมน้ำบ้านบางแม่หม้ายใช้เส้นทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3351 สุพรรณบุรี – บางสาม เป็นหลัก ซึ่งบริเวณที่เส้นทางดังกล่าวตัดผ่านชุมชนหรือทางเข้าชุมชน มีสภาพแห้งแล้งไม่น่าดู ประกอบกับไม่มีจุดหมายตา หรือสิ่งดึงดูดความสนใจกับชุมชนเลย ประกอบกับอาคารบริเวณริมถนนบริเวณปากซอยทางเข้าวัดบางแม่หม้ายเป็นอาคารที่มีรูปแบบร่วมสมัยทำให้มีผลกระทบต่อความประทับใจของผู้ที่ผ่านไปมา และผู้ที่ต้องการเข้ามาเยี่ยมเยือนในบริเวณชุมชน นอกจากนี้สภาพถนนภายในชุมชนยังแห้งแล้งขาดความร่มรื่น จึงควรมีการปรับปรุงสภาพทางภูมิทัศน์ทางสัญจรเหล่านี้เพื่อที่จะทำให้เกิดบรรยากาศร่มรื่นน่าอยู่ และสร้างความประทับใจให้กับผู้ที่พบเห็น โดยบริเวณเส้นทางที่สมควรจะได้รับการปรับปรุงมีดังนี้

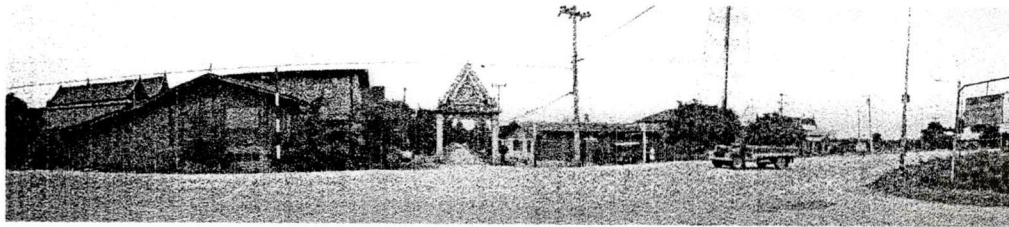
- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3351 สุพรรณบุรี – บางสาม บริเวณสองข้างทางในที่ถนนตัดผ่านชุมชนบ้านใหม่(บ้านบางเลน) และบริเวณชุมชนหัวถนน(บ้านบางแม่หม้าย)
- ถนน ร.พ.ช. สายบางแม่หม้าย – คูบัว บริเวณตั้งแต่จุดเชื่อมต่อกับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3351 สุพรรณบุรี – บางสาม ไปจนตลอดเส้นทางที่ถนนตัดผ่านชุมชน
- ถนนซอยทางเข้าวัดบางแม่หม้าย ตลอดเส้นทาง
- เส้นทางเดินเท้าทั่วไปภายในชุมชน

โดยเส้นทางในข้างต้นควรมีการปรับปรุงสภาพผิวถนนที่ชำรุดและอยู่ในสภาพดี รวมถึงการตีเส้นแบ่งถนนและมีป้ายบอกทางที่ชัดเจน นอกจากนี้ควรมีการสร้างทางเท้าบริเวณริมถนนเพื่อความปลอดภัยและความเป็นระเบียบของชุมชน ควรมีการปลูกต้นไม้บริเวณสองข้างทางของถนนเพื่อสร้างมุมมองที่สวยงามและเปิดพื้นที่ให้สัมพันธ์กับที่โล่งที่ว่างที่จะทำการพัฒนา โดยการออกแบบทางด้านภูมิสถาปัตยกรรมไปในคราวเดียวกันระหว่างพื้นที่โล่ง ว่าง และทางสัญจร

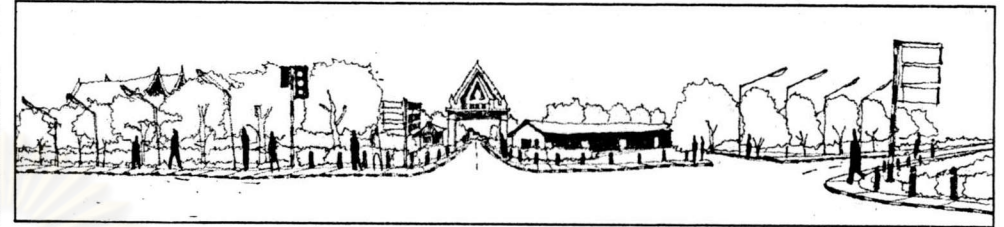
นอกจากทางสัญจรทางบกแล้ว ทางสัญจรทางน้ำก็สมควรที่จะมีการรื้อฟื้นให้กลับมามีบทบาทใหม่ เนื่องจากการสัญจรระหว่างพื้นที่ชุมชนย่อยที่อยู่ห่างไกล และยังไม่ได้รับการพัฒนาเส้นทางถนนเข้า ออกพื้นที่เท่าที่ควร เช่น ชุมชนวัดอานฝั่งเหนือคลองบางแม่หม้าย ชุมชนปลาย

แผนที่ 7.4 แสดงการพัฒนาที่โล่ง ที่ว่าง และทางสัญจร

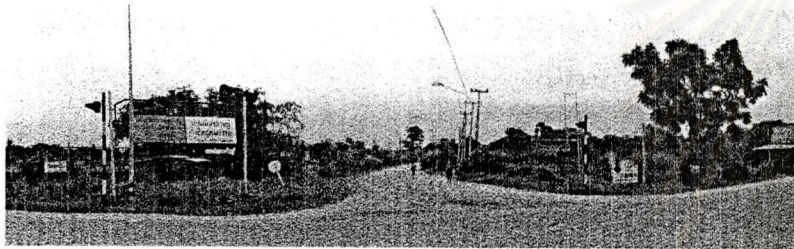

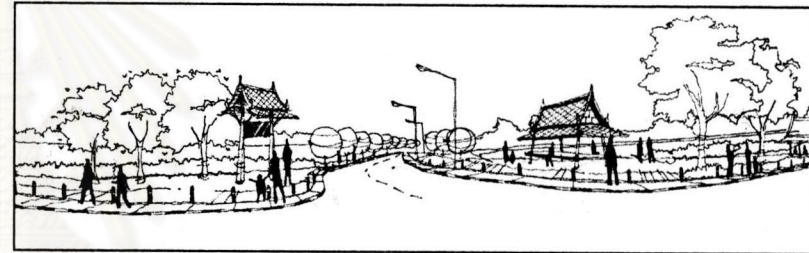
บริเวณปากซอยทางเข้าวัดบางแม่หม้ายก่อนการปรับปรุง

ตัวอย่างการปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณปากซอยทางเข้าวัดบางแม่หม้าย

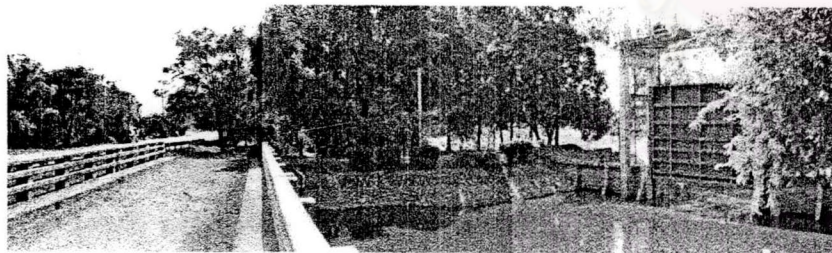

บริเวณทางแยกปากซอยทางเข้าวัดบางแม่หม้ายก่อนการปรับปรุง

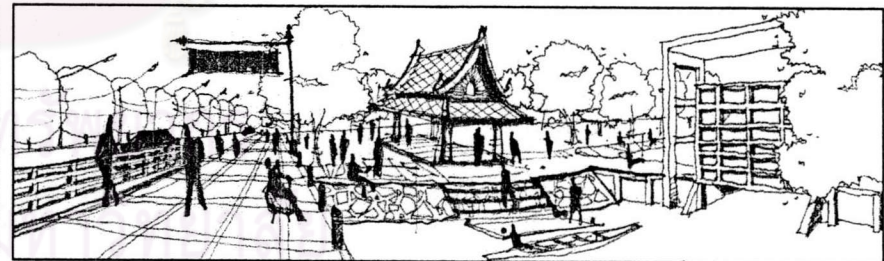

ตัวอย่างการปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณทางแยกปากซอยทางเข้าวัดบางแม่หม้าย

บริเวณทางเข้าชุมชนเสนอให้ปลูกต้นไม้ให้ร่มเงา เพื่อให้เกิดบรรยากาศที่ร่มรื่นและต้อนรับเข้าสู่พื้นที่

ที่ว่างบริเวณประตูน้ำก่อนการปรับปรุง

ตัวอย่างการปรับปรุงภูมิทัศน์ที่ว่างบริเวณประตูน้ำ

ที่ว่างบริเวณประตูน้ำเสนอให้มีการปรับปรุงเป็นพื้นที่เปลี่ยนถ่ายลักษณะการสัญจรเพื่อการท่องเที่ยวในชุมชน

ภาพที่ 7.5 ตัวอย่างการปรับปรุง ที่โล่ง ที่ว่าง และทางสัญจรในชุมชน

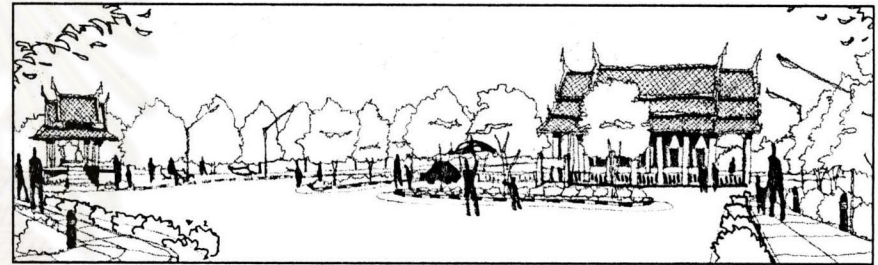
ที่ว่างบริเวณวัดจันทรังษี (วัดอาน) ก่อนได้รับการปรับปรุง

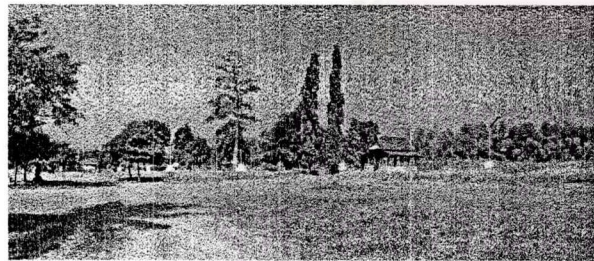
ตัวอย่างการปรับปรุงภูมิทัศน์ที่ว่างบริเวณวัดจันทรังษี (วัดอาน)

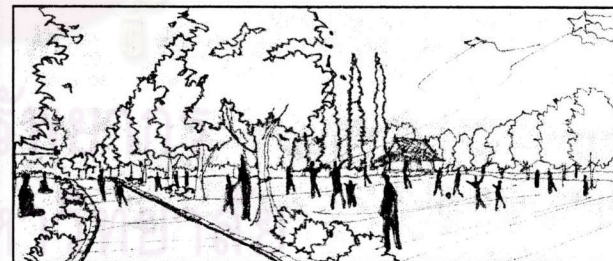
ที่ว่างบริเวณวัดบางแม่หม้าย ก่อนได้รับการปรับปรุง

ตัวอย่างการปรับปรุงภูมิทัศน์ที่ว่างบริเวณวัดบางแม่หม้าย

ที่ว่างบริเวณวัดท่าเจริญ ก่อนได้รับการปรับปรุง

ตัวอย่างการปรับปรุงภูมิทัศน์ที่ว่างบริเวณวัดท่าเจริญ

พื้นที่โล่ง ที่ว่า และทางสัญจรภายในบริเวณวัดต่างๆ เสนอให้มีการปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์เพื่อใช้ประโยชน์ในกิจกรรมต่างๆ ภายในชุมชน และส่งเสริมการท่องเที่ยว

ภาพที่ 7.5 ตัวอย่างการปรับปรุง ที่โล่ง ที่ว่าง และทางสัญจรในชุมชน (ต่อ)

คลองบางแม่หม้าย ชุมชนบ้านเหนือ และชุมชนบ้านบางเลน การสัญจรทางน้ำจึงน่าจะเป็นรูปแบบการเดินทางที่สะดวกที่สุดในการเดินทางระหว่างพื้นที่ที่มีระยะทางไม่ไกลนัก ซึ่งยังเป็นการฟื้นฟูวิถีชีวิตของชุมชนริมน้ำให้กลับมามีบทบาทอีกครั้ง นอกจากนี้ยังสามารถส่งเสริมให้เกิดเส้นทางการท่องเที่ยวทางน้ำได้อีกทางหนึ่ง

7.2.5 แนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวภายในชุมชน

ชุมชนริมน้ำบ้านบางแม่หม้ายเป็นชุมชนที่มีเอกลักษณ์ทางด้านรูปแบบการตั้งถิ่นฐาน รวมถึงยังคงไว้ซึ่งรูปแบบการดำเนินชีวิตวัฒนธรรม และประเพณีตามแบบชุมชนชาวน้ำได้เป็นอย่างดี ประกอบกับมีพื้นที่ที่มีศักยภาพที่จะส่งเสริมเป็นสถานที่ท่องเที่ยวได้ ซึ่งสามารถที่จะพัฒนา และส่งเสริมเพื่อสร้างรายได้และกระจายผลตอบแทนทางเศรษฐกิจให้กับชุมชน

รูปแบบการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับชุมชนริมน้ำบ้านบางแม่หม้าย ได้แก่ “การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์” ซึ่งเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวฐานชุมชน คือ ประชาชนในท้องถิ่นและชุมชนมีส่วนร่วมในการคิด การทำ ร่วมกันดูแล รับผิดชอบ และร่วมรับผลตอบแทน ทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวบริเวณชุมชนริมน้ำบ้านบางแม่หม้าย สามารถแบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่

1) **ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางระบบนิเวศน์** ได้แก่ มรดกทางธรรมชาติในพื้นที่ ประกอบด้วย พืช-สัตว์ตามธรรมชาติ แม่น้ำ คูคลอง ระบบนิเวศน์ สภาพภูมิประเทศ ฯลฯ

โดยศักยภาพของชุมชนริมน้ำบ้านบางแม่หม้าย สามารถที่จะส่งเสริมการพักผ่อนแบบโฮมสเตย์ การล่องเรือชมธรรมชาติ การตกปลา ซักกรายนชมชุมชนและธรรมชาติ ตลอดจน การศึกษาระบบนิเวศแม่น้ำ ลำคลอง

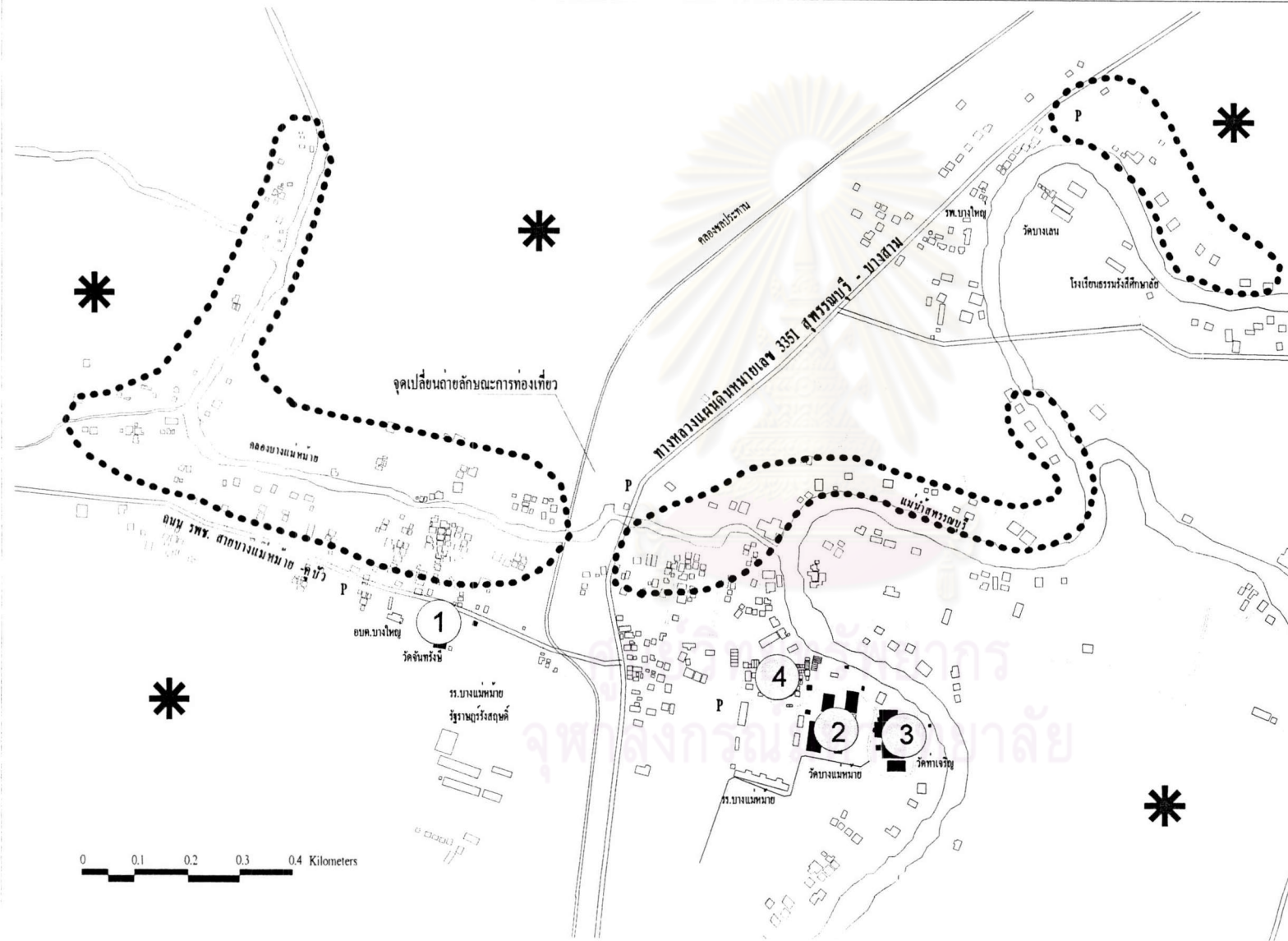
2) **ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม** ได้แก่ มรดกทางวัฒนธรรมที่มีอยู่มากมายในพื้นที่ ประกอบด้วย ชุมชน วัด ประเพณี วิถีชีวิต ภูมิปัญญาท้องถิ่น ฯลฯ

โดยศักยภาพของชุมชนริมน้ำบ้านบางแม่หม้ายที่เน้นมรดกทางวัฒนธรรม เช่น วัดจันทรังษี(วัดอาน) วัดบางแม่หม้าย วัดท่าเจริญ ชุมชนริมน้ำ อาคารบ้านเรือนทรงไทย รวมถึง ประเพณี และวิถีชีวิตของชุมชนริมน้ำ

3) **ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางด้านเกษตรกรรม** ได้แก่ ทรัพยากรด้านการเกษตรกรรมในพื้นที่ ประกอบด้วย ที่นา กิจกรรมทางการเกษตร ฯลฯ

ชุมชนริมน้ำบ้านบางแม่หม้ายเป็นชุมชนที่ทำการเกษตรกรรมโดยเฉพาะการทำนาข้าวมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษจนถึงปัจจุบัน จึงยังคงมีการทำการเกษตรกรรมในพื้นที่ ซึ่งสามารถจัดกิจกรรมการทำเกษตรจำลอง การจักสานและหัตถกรรม เป็นต้น

แผนที่ 7.5 แหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชน

พัฒนาการ และรูปแบบการตั้งถิ่นฐาน
ของชุมชนริมน้ำ บ้านบางแม่หม้าย
จังหวัดสุพรรณบุรี

สัญลักษณ์

- ถนนสายหลัก
- ถนนสายรอง
- ทางเดินเท้า
- ชุมชนริมน้ำ
- วัด
- 1 วัดจันทรมณี (วัดอาน)
- 2 วัดบางแม่หม้าย
- 3 วัดบางเสน
- 4 ตลาดบางแม่หม้าย
- * พื้นที่การเกษตร

นาย ปรีดา หุตะอุทะ

ที่มา : จากการสำรวจและวิเคราะห์

ทิศ

 สาขาวิชาวางแผนผังและเมือง
 คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แม้ว่าชุมชนริมน้ำบ้านบางแม่หม้ายจะมีศักยภาพที่จะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ แต่ปัจจุบันแหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่ยังขาดการพัฒนาและหลายแห่งอยู่ในสภาพเสื่อมโทรมอาคารบ้านเรือนส่วนใหญ่เป็นอาคารเก่าขาดการดูแลรักษา เส้นทางสัญจรขาดการจัดระเบียบ สภาพแวดล้อมของวัด และชุมชนขาดความร่มรื่นและภูมิทัศน์ที่สวยงาม ตลาดทำน้ำที่เคยรุ่งเรืองปัจจุบันลดบทบาทลงจากการพัฒนาระบบถนน ฯลฯ จึงสมควรมีการปรับปรุงและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวโดยดำเนินการดังนี้

- ปรับปรุงสภาพแวดล้อม และภูมิทัศน์ของ วัด ที่ว่าง และทางสัญจรภายในชุมชน ให้มีความร่มรื่น สวยงาม โดยเน้นการใช้พืชพันธุ์ท้องถิ่น

- รณรงค์และสนับสนุนให้เจ้าของบ้านเรือนปรับปรุงซ่อมแซมอาคารที่เสื่อมโทรมให้กลับสู่สภาพดี และให้มีรูปแบบทางสถาปัตยกรรมที่เหมาะสมสอดคล้องกับเอกลักษณ์ของชุมชน ตลอดจนปรับปรุงสภาพบริเวณบ้านเรือนให้มีความร่มรื่นสวยงาม

- ฟื้นฟูตลาดบางแม่หม้าย โดยเน้นรูปแบบตลาดทำน้ำที่สอดคล้องกับชุมชน และวิถีชีวิตริมน้ำ โดยจัดบรรยากาศให้เป็นไปในแบบดั้งเดิมเพื่อสร้างเอกลักษณ์และความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว

นอกจากนี้การฟื้นฟูสภาพแวดล้อมของชุมชนริมน้ำบ้านบางแม่หม้ายจะต้องทำไปพร้อมกับการฟื้นฟูกิจกรรมทางวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นที่สมควรมีการดำเนินการดังนี้

- สนับสนุนโรงเรียน วัด และชุมชน ในการทำกิจกรรมเกี่ยวกับวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นทั้งที่มีอยู่เดิมและกิจกรรมใหม่ๆ ที่สอดคล้องกับเอกลักษณ์และวิถีชีวิตของชุมชน

- จัดทำปฏิทินกิจกรรมทางวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น เพื่อปลุกฝังเยาวชนรุ่นใหม่ให้เข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น

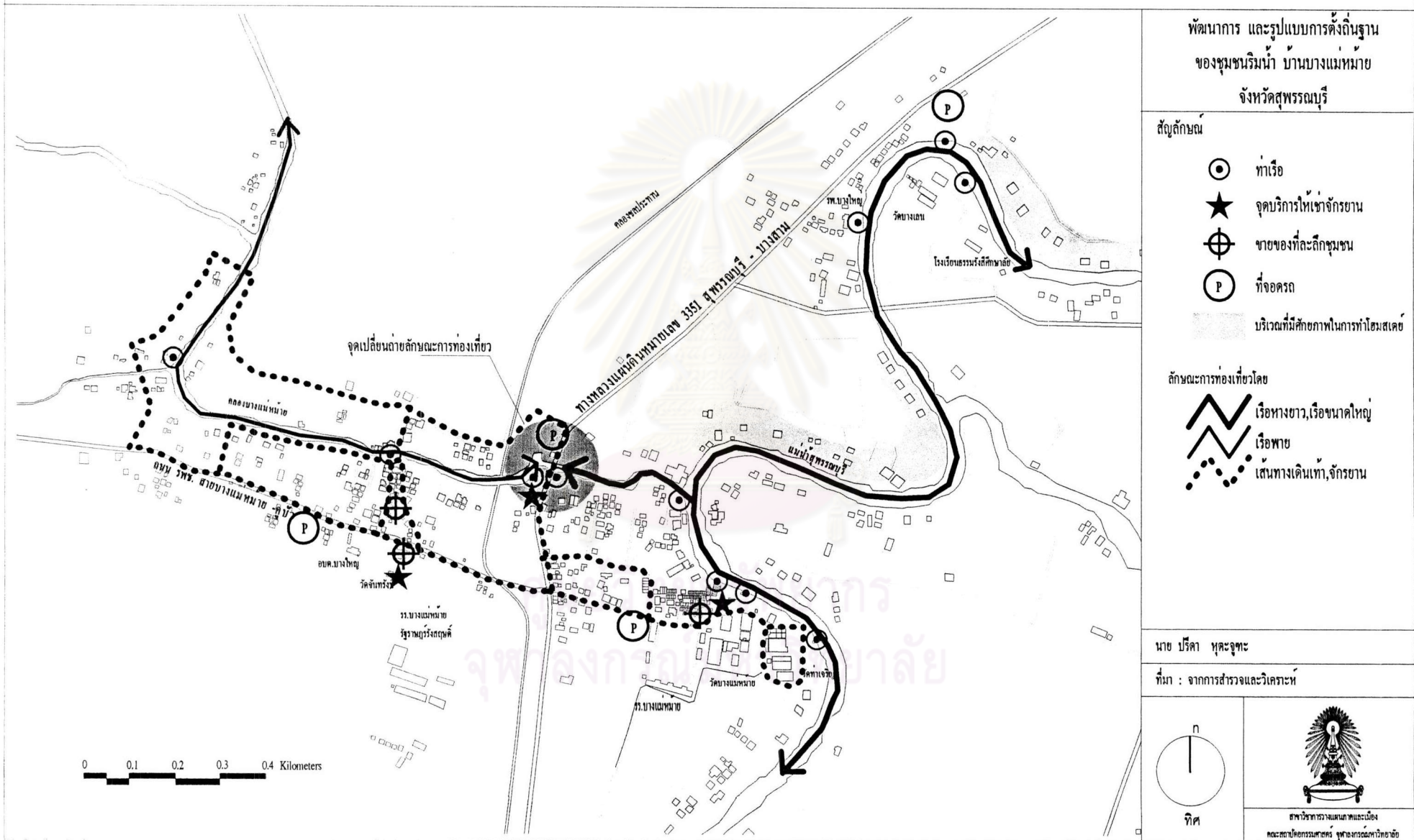
- จัดกิจกรรมทางน้ำร่วมกันระหว่างชุมชนและกลุ่มต่างๆ

- ฟื้นฟูกิจกรรมทางวัฒนธรรมและประเพณีที่สูญหาย เช่น วิถีชีวิตริมน้ำบางส่วน ตลาดทำน้ำ การใช้เรือพาย การให้บริการเรือพายพานักท่องเที่ยวชมชุมชนริมน้ำและสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ

- สนับสนุนการให้บริการที่พักแก่นักท่องเที่ยวในรูปแบบของโฮมสเตย์ ที่รักษาเอกลักษณ์ของชุมชนริมน้ำ เน้นอรรถาศัยไมตรีของคนในท้องถิ่นและการเรียนรู้วิถีชีวิตของชุมชน

นอกจากการปรับปรุงฟื้นฟูสภาพแวดล้อมของชุมชน และทำการฟื้นฟูวัฒนธรรมและประเพณีเพื่อส่งเสริมกิจกรรมทางด้านการท่องเที่ยวแล้ว การจัดเส้นทางท่องเที่ยวที่สามารถสื่อ

แผนที่ 7.6 แสดงการพัฒนาที่โล่ง ที่ว่าง และทางสัญจรเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว

พัฒนาการ และรูปแบบการตั้งถิ่นฐาน
ของชุมชนริมน้ำ บ้านบางแม่หม้าย
จังหวัดสุพรรณบุรี

- สัญลักษณ์
- ท่าเรือ
 - จุดบริการให้เช่าจักรยาน
 - ชายของที่ละติจูดชุมชน
 - ที่จอดรถ
 - บริเวณที่มีศักยภาพในการทำโฮมสเตย์

- ลักษณะการท่องเที่ยวโดย
- เรือหางยาว, เรือขนาดใหญ่
 - เรือพาย
 - เส้นทางเดินเท้า, จักรยาน

นาย ปรีดา หุตะจุกะ

ที่มา : จากการสำรวจและวิเคราะห์

ทิศ

สาขาวิชาวางแผนผังเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ความหมาย และสร้างความเข้าใจอย่างเป็นระบบ โดยการจัดเส้นทางท่องเที่ยวที่เหมาะสมจึงเป็นสิ่งจำเป็น ซึ่งควรมีการดำเนินการดังนี้

- จัดทำป้ายชี้ทาง และสื่อความหมายของแหล่งท่องเที่ยวที่เข้าใจง่าย ติดตั้งในตำแหน่งที่เหมาะสม โดยออกแบบให้มีเอกลักษณ์ของท้องถิ่นและกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม
- จัดทำโครงข่ายเส้นทางท่องเที่ยวทางบก โดยผสมผสานการท่องเที่ยวแบบเดินเท้า และการใช้จักรยานในบริเวณชุมชนริมน้ำและพื้นที่โดยรอบ
- จัดทำเส้นทางจักรยาน (Bike lane) ในบริเวณที่กำหนดให้เป็นเส้นทางท่องเที่ยวโดยจักรยาน
- จัดเตรียมและปรับปรุงพื้นที่จุดรถบริเวณแหล่งท่องเที่ยวหลัก
- จัดทำโครงข่ายเส้นทางท่องเที่ยวทางน้ำ โดยผสมผสานการใช้เรือพายบริเวณคลองบางแม่หม้าย และใช้เรือหางยาวหรือเรือท่องเที่ยวขนาดใหญ่ในบริเวณแม่น้ำสุพรรณบุรี(ท่าจีน) โดยมีจุดเปลี่ยนถ่ายบริเวณประตูน้ำปากคลองบางแม่หม้าย
- จัดสร้าง และปรับปรุงท่าเทียบเรือบริเวณแหล่งท่องเที่ยวหลักให้ปลอดภัย และได้มาตรฐาน

โดยแนวทางการพัฒนาการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ภายในชุมชนริมน้ำบ้านบางแม่หม้าย ควรมีการดูแลและจัดการโดยการรวมกลุ่มของชาวบ้านภายในชุมชนอย่างเป็นระบบ และควรมีการสนับสนุนการรวมกลุ่มผู้ประกอบการท้องถิ่นขึ้น เพื่อสร้างมาตรฐานในด้านราคา การให้บริการ และมาตรฐานผลิตภัณฑ์ รวมทั้งควบคุมการพัฒนาให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของชุมชน

7.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้างต่อไป

1. ควรมีการศึกษาถึงแนวทางการพัฒนาทางด้านการท่องเที่ยวของชุมชนริมน้ำบ้านบางแม่หม้ายโดยละเอียด เพื่อสามารถที่จะนำไปปฏิบัติได้จริง และเป็นระบบ
2. ควรมีการศึกษาและจัดทำผังเมืองเฉพาะตำบลบางใหญ่ โดยเฉพาะบริเวณพื้นที่ชุมชนริมน้ำบ้านบางแม่หม้าย เพื่อการอนุรักษ์ที่ยั่งยืนต่อไป